

Kolmas sektori viranomaisten turvallisuustoiminnan tukena -loppuraportti

Tiivistelmä: Turvallisuusverkoston tehtäviä ja tausta-ajatuksia

Nykytilanne

Kansallisella tasolla merkittäviä rakenteita ovat

- Turvallisuuskomitea, joissa järjestöjen merkityskasvanut
- Vapaaehtoisen pelastuspalvelun keskustoimikunta ja työvaliokunnat, joissa viranomaistahot edustettuna

Maakunta- ja kuntatasolla

- Yhteistyön luonne ja sisältö viranomaisten ja järjestöjen välillä käytännönläheistä
- Vapepan rooli on merkittävä.
 - Tuleeko viranomaisille esiin se, millaista osaamista Vapepan jäsenjärjestöillä on tarjota?
 - Tuleeko esiin se, mitä osaamista muilla turvallisuussektorilla toimivilla järjestöillä on tarjottavana?
- Järjestöjen keskinäinen verkostoituminen on monimutkaista
 - Yksi järjestö monessa mukana (esim. Vapepa, MPK jne)
 - Kaikilla raporttiin haastatelluilla järjestöillä on toiminnosta riippuen erilaisia alueellisia ja paikallisia organisoitumistapoja ja erilaisia yhteistyöverkostoja - yksittäisissä operaatioissa suhteellisen toimivaa, mutta tehokkaiden resurssien näkökulmasta monimutkaista
 - Alue- ja maakuntatason kokonaisvaltainen koordinaatio puuttuu

Kehittämissuosituksat

- **Maakuntatason turvallisuusverkoston tehtävät ja toimet**
 - ***Maakuntatasolle luodaan maakuntahallinnon vastuhenkilöiden vetämä turvallisuusverkosto tai turvallisuuden klusteri, mihin liittyvät kaikki turvallisuustoiminnan kannalta olennaiset järjestöt.***
 - huolehtii siitä, että sisäisen turvallisuuden strategian ja yhteiskunnan turvallisuusstrategian linjaukset suunnitellaan ja toteutetaan yhteisesti eri viranomaisten johdolla tiiviissä yhteistyössä kaikkien olennaisten järjestöjen kanssa.

- jalkauttaa Turvallisuuskomitean linjauksia ja päätöksiä alueellisella tasolla (esimerkiksi varautumisen yhteistyöfoorumi) sekä välittää tietoa kansallisen tason toiminnasta alueelliselle ja paikalliselle tasolle.
 - koordinoida alueella järjestettäviä koulutuksia ja harjoituksia sekä osaamisresurssin päivittämistä. Järjestöjen koulutusyhteistyötä on lisättävä ja päällekkäisyyttä vältettävä.
 - Paikallisella tasolla, erityisesti haja-asutusalueilla, Leader-toimintaryhmien hyödyntäminen, paikallisten kyläyhdistysten, kylätoimikuntien hyödyntäminen.
 - Reserviläisjärjestöt sekä naisten maanpuolustusjärjestöjen rooli
 - (Tiivistelmän tekijän huomio: haja-asutusalueilla voi olla erilaisia aktiivitoimijoita esim. metsästysseurat, Martat, jne. - tärkeää kaivaa se yhdistys esiin, jolla kykyjä ja haluja toimia jossain roolissa)
- **Muut turvallisuusverkostoon linkittyvät kehittämisuositukset**
- ***Maakuntatasolle tulee rekrytoida mahdollisimman varhaisessa vaiheessa valmiuspäällikkö (tai -johtaja).***
 - Yksi tehtävä on viranomaisten ja järjestöjen välisen yhteistoiminnan kehittäminen
 - (Tiivistelmän tekijän kysymys: onko maakuntaan tulossa tällainen toimi ja sopiiko järjestöyhteistyö tähän toimialaan?)
 - ***Maakunta- ja kuntatasolla tulee jatkossa lisätä käytännön harjoituksia viranomaisten ja kolmannen sektorin kesken.***
 - Turvallisuusverkoston ja valmiuspäällikön yhteisesti koordinoimia harjoituksia, joissa tarkoituksellisesti pyritään uusien kumppaneiden hakemiseen myös ”epämukavuusalueelta” ja potentiaalinn tunnistamiseen.
 - Järjestölähtöisessä toiminnassa ilta- ja viikonloppuajat tärkeitä
 - ***Viranomaisia tulee informoida paremmin kolmannen sektorin toiminnasta.***
 - Myös järjestöjen tietoa toisista tulisi lisätä
 - Jokaisella organisaatitasolla samantasoinen yhteistyökumppani järjestöillä ja viranomaisilla
 - Listaukset: mitä järjestötoimijoita on olemassa ja mitkä ovat heidän resurssinsa, esim. Vapepan hälytystiedosto - miten sovellettaisiin?
 - Yhteiset tapaamiset: esimerkiksi Vapepan maakuntatoimikunta, esimerkiksi ”solumainen toimintamalli” (pelastusjärjestöt, maanpuolustusjärjestöt jne. joista edustaja työryhmiin/tapaamisiin - tiedonkulku alaspäin ”soluja” pitkin)
 - ***Haja-asutusalueilla tulee varmistaa, että paikalla on viranomaisia johtamassa kolmannen sektorin toimintaa.***
 - Kolmas sektori ei voi huolehtia lakisääteisiä tehtäviä.
 - Täytyy olla luottamus avunsaamiseen ajoissa tai kynnys hakea apua kasvaa.

MUUT RAPORTIN SUOSITUKSET:

- Sopimuksellisuuden lisääminen sopimusrakennetta vahvistamalla ja yhdenmukaistamalla.
- Rahoitusmallin selkeyttäminen, jotta järjestöjen rahoitus nykyisessä laajuudessaan turvataan ja niiden toiminta.
 - STEAlta avustusta saavien järjestöjen rahoitusvastuita tulisi miettiä uudelleen ministeriöiden (Sisäministeriö, STM, VM) kesken.
 - Järjestöjen tulee kehittää ja hyödyntää uudenlaisia varainkeruun muotoja. (sponsorointi, joukkorahoitus, yhteisillä omistuksilla)
- Henkilövarausjärjestelmän kehittäminen ja osaamisrekisterin muodostaminen
 - Henkilövarauksen toimintamalli, jossa järjestöjen rooli avattu, tekniset ratkaisut ym. selvitettävä
 - Osaamisrekisteri, järjestöjen turvallisuussektorin alueellisen toiminnan selkeyttämiseksi. Vastuu koordinaatiosta vastaavilla viranomaisilla ja sisäisen turvallisuuden palveluväylän yhteyteen. OHTO/KOSKI teknisenä alustana?
- Vapaaehtoisten määrä ja sitoutuminen
 - Erityistä panostusta naisten, nuorten ja työikäisten mukaan saamiseen.
- Neljännen sektorin toiminta

Tiivistelmän valmisteli: Anne Aholainen, Sakke-hanke

